

การเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อยและหลังปล่อยเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ

PREPARING PRISONERS FOR RELEASE AND POST-RELEASE SUPPORT TO REDUCE RECIDIVISM

เฉลิมพล โชตินุชิต¹, รุจ กสิวุฒิ, เซน กาญจนาปัจจ์,
ยุทธนา นาคเรืองศรี, สาทิต อุไรเวโรจนากร, กิตติ ตั้งจิตรมณีสักดา,
พีระวิชญ์ สุประดิษฐ์ ณ อยุธยา, เบญจมาส แก่นเมือง¹ และ เฉลิมชัย สิรินิวัฒน์กุล
Chalernpol Chotinuchit¹, Ruj Kasivut, Chain Kanchanaphat,
Yutthana Nakruangsri, Sathit Uraiwerajanakorn, Kitti Tangjitmaneesakda,
Peerawich Supradit Na Ayutthaya, Benjamas Kaenmuang¹ and Chalermchai Siriniwatkul
หลักสูตรนักบริหารด้านสิทธิมนุษยชนระดับสูง รุ่นที่ 1
สถาบันพัฒนาสิทธิมนุษยชน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
Advanced Human Rights Executive Course, Class 1
Human Rights Development Institute Department of Rights and Liberties Protection
Email : kanmuang2513@gmail.com¹

Received 25 October 2023; Revised 29 January 2025; Accepted 10 April 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องการเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อยและหลังปล่อยเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหา และความต้องการของผู้ต้องขังที่กำลังจะปล่อย หรือเพิ่งปล่อยจากเรือนจำ เพื่อกำหนดนโยบายเชิงกลยุทธ์ในการลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง โดยใช้แนวทางส่งเสริมความสามารถ การสนับสนุน และการติดตามผล คณะทำงานได้ใช้วิธีการค้นคว้าเอกสาร และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ คณะทำงานได้พบว่ามีหลากหลายประเด็นที่ต้องบริหารจัดการ อาทิ จำนวนและการศึกษาของผู้คุมผู้ต้องขังที่ กฎหมายที่ส่งผลให้เกิดการต้องขังที่ยังไม่เป็นมาตรฐานสากล รวมไปถึงผู้ต้องขังมีความต้องการในด้านการศึกษา การอบรมอาชีพ การเตรียมความพร้อมทางจิตใจ และการปรับตัวกับสังคม แต่ไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม คณะทำงานจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการจัดทำแผนเชิงกลยุทธ์ในการเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อยและหลังปล่อยที่ครอบคลุมด้านต่างๆ ได้แก่ ยกระดับขีดความสามารถผู้ต้องขัง สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม การสร้างมาตรฐานกฎหมายสู่สากล และปรับภาพลักษณ์ โดยมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับการส่งเสริมความสามารถ การสนับสนุน และการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง โดยการดำเนินการจะส่งผลการกระทบเชิงเศรษฐกิจ ได้แก่ ลดอัตราการว่างงาน เพิ่มผลิตภัณท์มวลรวมในประเทศ และลดงบประมาณแผ่นดินในการบริหารจัดการประเทศ ผลกระทบเชิงสังคม ได้แก่ ยกระดับสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ยกระดับการศึกษาและอาชีพ ลดปัญหาอาชญากร ลดจำนวนผู้ต้องขัง และเพิ่มคุณภาพชีวิตให้สังคม

คำสำคัญ ; การเตรียมความพร้อม; ผู้ต้องขัง; ก่อนปล่อยตัว; หลังปล่อยตัว

Abstract

Academic article on preparing prisoners for release and post-release support to reduce recidivism. It is a study and analysis of the situation, problems, and needs of prisoners who are about to be released or have just been released from prison. The objective is to determine strategic policies for reducing recidivism of prisoners by using approaches of empowerment, support, and follow-up. The research team used document research and expert interviews as methods. The research team found that there are various issues that need to be managed, such as the number and education of prison staff, laws that affect imprisonment that are not up to international standards, and prisoners' needs in terms of education, vocational training, psychological readiness, and social adjustment, but they do not receive adequate assistance. The research team therefore recommends the development of a strategic plan for preparing prisoners for release and post-release that covers various aspects, namely: enhancing the capabilities of prisoners, creating economic and social opportunities, raising legal standards to international levels, and improving the image, by integrating between relevant agencies to enable prisoners to receive continuous empowerment, support, and follow-up. The implementation will have economic impacts, such as reducing unemployment rate, increasing gross domestic product in the country, and reducing national budget for managing the country. Social impacts include raising human rights standards of Thailand, raising education and occupation levels, reducing crime problems, reducing the number of prisoners, and improving the quality of life for society.

Keywords; Preparing; Prisoner; Release; Post-Release

บทนำ

การเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อยและหลังปล่อยเป็นกระบวนการที่สำคัญสำหรับการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและการฟื้นฟูผู้ต้องขังให้สามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ แต่ในประเทศไทย ยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการในด้านนี้อยู่มาก เช่น การขาดทรัพยากรบุคคลและงบประมาณ การไม่มีการวางแผนและประเมินผลที่ชัดเจน การไม่มีการสื่อสารและประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การไม่มีการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้ต้องขังหลังปล่อยอย่างเพียงพอ การไม่มีการติดตามผลและดูแลผู้ต้องขังหลังปล่อย ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจึงจำเป็นต้องได้รับความสนใจและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับโอกาสในการฟื้นฟูความเป็นมนุษย์ และไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำ โดยจะต้องมีการจัดทำแผนการเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อยและหลังปล่อยที่ชัดเจน โดยใช้ข้อมูลและหลักฐานที่ถูกต้อง เพื่อกำหนดเป้าหมาย กิจกรรม และตัวชี้วัดที่เหมาะสม และต้องมีการประเมินผลและปรับปรุงแผนให้สอดคล้องกับความเป็นจริง ในขณะเดียวกัน จะต้องมีการสร้างความร่วมมือและความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงยุติธรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคง

ของมนุษย์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการดำเนินการมีความจำเป็นและเป็นประโยชน์ไม่เพียงแต่ต่อผู้ต้องขังเอง แต่ยังเป็นประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติ ด้วยการลดความผิด หรือความรุนแรงในสังคม และเพิ่มความสมดุล ความสงบสุข และความเจริญก้าวหน้าของประเทศอีกด้วย

บทความนี้มุ่งศึกษาถึงสภาพปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง แนวทางการแก้ปัญหา แนวทางในการลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง โดยใช้การยกระดับขีดความสามารถผู้ต้องขัง ส่งเสริมด้านการศึกษา การอบรมอาชีพ การเตรียมความพร้อมทางจิตใจ และการปรับตัวกับสังคม เพื่อลดปัญหาอาชญากรรม ลดจำนวนผู้ต้องขัง สร้างความเท่าเทียมในด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพที่พึงมี และเพิ่มคุณภาพทรัพยากรบุคคลให้สังคม

สภาพปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง

การศึกษาสภาพปัญหาที่เป็นสาเหตุส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง มีประเด็นที่เป็นปัจจัยที่นำมาสู่การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง สรุปได้ 5 ด้าน สาวิตรี ไพฑูรย์, (Paitoon S., 1988) คือ

1) ด้านการศึกษาและทักษะในการประกอบอาชีพ พบว่า ผู้ต้องขังมีระดับการศึกษาต่ำเป็นส่วนใหญ่ และไม่มีทักษะหรือความสามารถในการทำงานที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงาน จึงทำให้เกิดปัญหาในการหางานและมีรายได้ที่เพียงพอหลังจากปล่อยตัวออกมาจากรือนจำ

2) ด้านพฤติกรรมและทัศนคติ พบว่าผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อสังคมและกฎหมาย เช่น การเห็นแก่ตัว การไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น การไม่ยอมรับความผิด การไม่เชื่อมั่นในการปรับปรุงตนเอง และการไม่มีแผนในการดำเนินชีวิตหลังปล่อยตัว นอกจากนี้ พบว่าผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำมีทัศนคติที่ลบถ้อยต่อสังคมและระบบยุติธรรม เช่น การคิดว่าสังคมไม่ยอมรับ การคิดว่าระบบยุติธรรมไม่ยุติธรรม การคิดว่ากระทำผิดเป็นเรื่องปกติ และการคิดว่าไม่มีทางเลือกอื่นในการดำเนินชีวิต

3) ด้านภาพลักษณ์ของผู้ต้องขัง พบว่าผู้ต้องขังที่มีโอกาสกระทำผิดซ้ำสูง มีลักษณะเด่น คือ มีรอยแผลหรือรอยสักบนร่างกายมากกว่าผู้ต้องขังที่ไม่มีโอกาสกระทำผิดซ้ำ แสดงถึงความเสี่ยงในการเกี่ยวข้องกับกลุ่มแก๊งหรืออาชญากรรม นอกจากนี้ ผู้ต้องขังที่มีโอกาสกระทำผิดซ้ำสูงยังมีการแต่งกายที่ไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น ใส่เสื้อผ้าที่ไม่เหมาะสมหรือเปิดเผยส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เป็นต้น

4) ด้านโอกาสด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวมีความยากลำบากในการหางานทำและเข้าสู่ตลาดแรงงาน เนื่องจากมีประวัติการกระทำผิดและไม่มีทักษะหรือคุณสมบัติที่ตรงกับความต้องการของผู้ว่าจ้าง ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวมีความเสี่ยงสูงในการถูกเหยียดหยามและเห็นแก่ตัวจากสังคม ทำให้เกิดความไม่พอใจและไม่มีความรับผิดชอบต่อสังคม อีกทั้งผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวมีความยากลำบากในการปรับตัวกับชีวิตในสังคมที่เปลี่ยนไป เนื่องจากไม่มีการสนับสนุนหรือช่วยเหลือจากญาติหรือเพื่อนบ้าน และไม่มีการฝึกอบรมหรือให้คำปรึกษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5) ด้านทัศนคติของสังคมต่อผู้ต้องขัง พบว่าส่วนใหญ่ของประชาชนมีความเห็นว่าผู้ต้องขังเป็นกลุ่มคน ที่ไม่มีประโยชน์ต่อสังคม และไม่ควรมีโอกาสในการกลับเข้าสู่สังคมอีก เพราะเชื่อว่าพวกเขาจะกระทำผิดซ้ำอย่างแน่นอน แม้ว่าจะมีการจัดการศึกษาหรืออบรมให้กับผู้ต้องขัง เพื่อเพิ่มทักษะและความสามารถในการปรับตัว แต่ยังคงไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ทำให้ผู้ต้องขังเกิดความหวาดกลัว ไม่มีความมั่นใจ และไม่มีแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลง

แนวทางการแก้ปัญหาการกระทำผิดซ้ำและแนวทางการพัฒนาผู้ต้องขัง

ในปัจจุบันมีการพัฒนาผู้ต้องขังเพื่อไม่ให้กระทำผิดซ้ำ สามารถกลับไปใช้ชีวิตได้เหมือนคนปกติ อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ และไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำ ทว่าการพัฒนาผู้ต้องขังให้เป็นเช่นนั้นได้ จำเป็นจะต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งก่อนปล่อยและหลังปล่อยตัว รวมไปถึงวิธีการและแนวคิดต่าง ๆ ที่ต้องศึกษาและปรับใช้ เพื่อพัฒนาผู้ต้องขังให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากความแตกต่างทางด้านพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ทำให้ต้องมีการใช้วิธีที่แตกต่างกันไปในการฟื้นฟูผู้ต้องขังแต่ละคน โดยมีกรมราชทัณฑ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในการดูแลผู้ต้องขังที่ถูกตัดสินให้ต้องโทษตามกฎหมาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับการฟื้นฟู และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสังคม และไม่เป็นอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น กรมราชทัณฑ์ จึงมีการจัดการศึกษา อาชีพ กิจกรรม และการให้คำปรึกษาแก่ผู้ต้องขัง เพื่อให้เขามีทักษะ ความรู้ และความสามารถที่จำเป็นสำหรับการเข้าสู่สังคมอีกครั้ง ทั้งนี้ ยังมีการเตรียมความพร้อมในชุมชน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการช่วยเหลือผู้กระทำผิดให้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองกลับคืนสู่สังคมได้อย่างยั่งยืน โดยรูปแบบการเตรียมความพร้อมในชุมชนจะจัดให้มีโปรแกรมที่ต่อเนื่องหรือมีความเชื่อมโยงกับโปรแกรมที่ผู้ต้องขังได้รับภายในเรือนจำก่อนได้รับปล่อยตัวพ้นโทษ เพื่อให้ผู้กระทำผิดสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในชุมชนและสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างราบรื่น เช่น การให้ความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ การให้ความช่วยเหลือด้านจิตใจ การให้ความช่วยเหลือด้านสังคม โดยผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการบ้านสวัสดิ์ ซึ่งอยู่ภายใต้การดำเนินงานของกรมราชทัณฑ์ และมูลนิธิปูลงเคราะห์ โครงการนี้มุ่งเน้นไปที่การช่วยเหลือผู้ต้องขังที่กำลังจะพ้นโทษให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข โดยเน้นไปที่การลดความเสี่ยงในการกลับเข้ามากระทำผิดซ้ำ โครงการศูนย์ CARE ซึ่งทำหน้าที่จัดทำข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการสร้างโอกาสทางอาชีพ และประชาสัมพันธ์ผลงาน

อีกทั้งยังมีการศึกษาการบริหารจัดการเชิงเปรียบเทียบในประเด็นการเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อยและหลังปล่อยของต่างประเทศ เช่น ประเทศแคนาดา ประเทศสิงคโปร์ และญี่ปุ่น ประจวบ ฤทธิ ศิริ , (Thawornsiri P., 1988) พบว่าอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังประเทศสิงคโปร์มีอัตราการการกระทำผิดซ้ำที่ต่ำที่สุด โดยประเด็นที่น่าสนใจคือการดำเนินการที่มีการบูรณาการทั้งภาครัฐ และเอกชน ผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการ Yellow Ribbon มีวัตถุประสงค์ในการเพิ่มโอกาสและความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ต้องขัง และเป็นแหล่งที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ปกครองและครอบครัวของผู้ต้องขัง

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารผู้บริหารเรือนจำหลายท่าน พบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาการกระทำผิดซ้ำและแนวทางการพัฒนาผู้ต้องขังที่ควรมีการแก้ไขอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น คือ

- 1) เกี่ยวกับมาตรฐานการด้านศึกษาหรือการอบรมให้ความรู้กับผู้ต้องขัง โดยผู้ที่มีอบรมส่วนใหญ่เป็นผู้คุมขัง อาสาพัฒนาสังคม และความร่วมมือจากกรมแรงงานที่มีศักยภาพในการพัฒนาความรู้ และทักษะในระดับต้นเท่านั้น และไม่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน อีกทั้งการศึกษาดำเนินการต่ำกว่ามาตรฐานการศึกษาในปัจจุบัน
- 2) ด้านความเหลื่อมล้ำของการสนับสนุนจากภาครัฐ พบว่าการส่งเสริมและสนับสนุนไม่จูงใจที่จะทำให้ผู้ต้องขังได้รับโอกาสทางเศรษฐกิจ และสังคมเทียบเท่ากับประชาชนทั่วไป
- 3) ด้านภาพลักษณ์ต่อสังคมของผู้ต้องขังหรือผู้ที่กำลังพ้นโทษ ซึ่งปัจจุบันมีศูนย์ CARE ที่ดูแลประชาสัมพันธ์เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อผู้ต้องขังแล้วก็ตาม แต่สังคมส่วนใหญ่มักยังคงมีทัศนคติในเชิงลบ เพราะการประชาสัมพันธ์ยังไม่เข้าถึงสังคม และไม่มีความต้องการ

ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการส่งเสริมสิทธิการพัฒนาสิทธิการเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อยตัวในอนาคต

การเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อยและหลังปล่อยที่มีประสิทธิภาพ เป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและทรัพยากรอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวกับชีวิตในสังคมได้อย่างเรียบร้อย โดยไม่เกิดปัญหาหรือความขัดแย้งกับผู้อื่น และไม่เกิดความจำเป็นที่จะกระทำผิดกฎหมายอีก การเตรียมความพร้อม ผู้ต้องขังจึงควรเน้นไปที่การพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหา และผลกระทบจะเกิดขึ้นในการส่งเสริมสิทธิการพัฒนาในอนาคต นอกจากนี้ ผู้ต้องขังยังต้องได้รับการเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องของสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง การบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล การจัดการเงิน การใช้บริการสุขภาพ และการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่ถูกรุกราน หรือถูกหลอกลวง และผลกระทบที่ตามมา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ประเด็นด้านผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อยและหลังปล่อยที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้อัตราการว่างงานต่ำลง ร้อยละ 2 (อัตราการว่างงาน จำนวน 4.3 แสนคน ข้อมูลจากไตรมาส 2/2566 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ) และ GDP สูงขึ้น ร้อยละ 0.091 ต่อปี (มูลค่า 1,618 ล้านล้านบาท) และลดงบประมาณรายจ่ายได้ 193 ล้านบาท จิรวุฒิ ปุญญาสวัสดิ์ (Punyasawat J., 2021)

ดังนั้น ประเด็นด้านผลกระทบทางสังคม จากการเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อยและหลังปล่อยที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้มาตรฐานในประเด็นสิทธิมนุษยชนดีขึ้น ยกกระดับมาตรฐานการศึกษาของประชาชน ยกกระดับคุณภาพชีวิต อีกทั้งยังสามารถทำให้ผู้ต้องขังในเรือนจำลดลง เฉลี่ย/ปี ร้อยละ 9.53 ซึ่งทำให้คาดการณ์ได้ว่าภายใน 4 ปี ผู้ต้องขังในเรือนจำจะอยู่ต่ำกว่าความจุของเรือนจำทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น รวมไปถึงการอยู่รวมกันอย่างมีความสุข จัดการอารมณ์ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการเคารพสิทธิธรรมจริยธรรมโดยใช้วิธีการที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพและความต้องการของผู้ต้องขังแต่ละบุคคล นอกจากนี้ ผู้ต้องขังยังต้องได้รับการเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องของสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง การบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล การจัดการเงิน การใช้บริการสุขภาพ และการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่ถูกรุกรานหรือถูกหลอกลวง และผลกระทบที่ตามมาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม

ส่วนประเด็นด้านผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อยและหลังปล่อยที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้อัตราการว่างงานต่ำลงร้อยละ2 (อัตราการว่างงาน จำนวน 4.3 แสนคน ข้อมูลจากไตรมาส 2/2566 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ)และ GDP สูงขึ้นร้อยละ 0.091 ต่อปี (มูลค่า 1,618 ล้านล้านบาท) และลดงบประมาณรายจ่ายได้ 193 ล้านบาท และประเด็นด้านผลกระทบทางสังคมจากการเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อยและหลังปล่อยที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้มาตรฐานในประเด็นสิทธิมนุษยชนดีขึ้น ยกกระดับมาตรฐานการศึกษาของประชาชน ยกกระดับคุณภาพชีวิต อีกทั้งยังสามารถทำให้ผู้ต้องขังในเรือนจำลดเฉลี่ยปีละร้อยละ 9.53 ซึ่งทำให้คาดการณ์ได้ว่าภายใน 4 ปี ผู้ต้องขังในเรือนจำจะอยู่ต่ำกว่าความจุของเรือนจำทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น รวมไปถึงการอยู่รวมกันอย่างมีความสุข (รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์, www.correct.go.th/stathomepage/) ควรเขียนให้เห็นข้อดีของการปล่อยตัวเกิดอะไรกับผู้ต้องขังเมื่อได้ปล่อยตัวแล้ว หรือยกตัวอย่างให้เห็นได้ชัดเจนมากขึ้น

ดังนั้น การเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อยและหลังปล่อยที่มีประสิทธิภาพ เป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและทรัพยากรอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถปรับตัวกับชีวิตในสังคมได้อย่างเรียบร้อย โดยไม่เกิดปัญหาหรือความขัดแย้งกับผู้อื่น และไม่เกิดความจำเป็นที่จะกระทำผิดกฎหมายอีก การเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังจึงควรเน้นไปที่การพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหา การบริหารจัดการอารมณ์ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการเคารพสิทธิธรรมจริยธรรมโดยใช้วิธีการที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพและความต้องการของผู้ต้องขังแต่ละบุคคล

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติ

การเตรียมความพร้อมผู้ต้องชังก่อนปล่อยและหลังปล่อยเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนเชิงระบบและต้องการความร่วมมือการทำงานแบบบูรณาจากหลายภาคส่วน เช่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรสาธารณประโยชน์ และสังคมทั่วไป โดยแบ่งเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรมีนโยบายส่งเสริมการทำงานบูรณาการเชิงมุ่งเป้าหมาย เป็นนโยบายที่สำคัญในการใช้กลไกในการจัดสรรงบประมาณให้เกิดการทำงานร่วมมือในแต่ละกิจกรรม โครงการ หรือโปรแกรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานบูรณาการ เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ และจัดสรรเงินทุนให้เหมาะสม

2) ควรมีการปรับกรอบความคิด (Mindset) และแนวทางการทำงานให้มีการประสานการปฏิบัติที่สะท้อนถึงการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในระดับพื้นที่ที่ยึดโยงการทำงานกับชุมชนมากขึ้น (Community-based participatory)

3) ควรมีการส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Social Responsibility) โดยกำหนดนโยบายและให้มีตัวแบบที่ดีที่แสดงถึงการให้ความสำคัญอย่างจริงจัง เพื่อส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อส่วนรวมในการให้ออกาสบุคคลที่เคยเป็นผู้ต้องขังคืนกับสังคม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันยกระดับขีดความสามารถผู้ต้องขัง เป็นแผนการเตรียมความพร้อมผู้ต้องขัง จะช่วยให้ผู้ต้องขังได้รับความรู้ ทักษะ และคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับการทำงานและการดำรงชีวิตในสังคม และจะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเอง โดยมีกิจกรรมโครงการ เช่น

- โครงการที่เกี่ยวข้องกับการประเมินขีดความสามารถ และศักยภาพของผู้ต้องขัง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนและอาชีพ

- โครงการที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับการศึกษาผ่าน Platform e Education เพื่อให้ผู้ต้องขังได้เข้าถึงระบบการศึกษาที่เท่าเทียมกับสังคมในทุกระดับ จนถึงปริญญาเอก

- โครงการที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาเพื่อเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ เป็นโครงการอบรม และพัฒนาทักษะในการการซื้อ ขายผ่านระบบออนไลน์

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันสร้างโอกาสทางอาชีพ เศรษฐกิจและสังคม เป็นแผนในการเพิ่มโอกาสให้ผู้ต้องขังมีชีวิตที่ดีขึ้นในสังคม เมื่อผู้ต้องขังได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการผลิต การบริการ หรือการประกอบอาชีพอิสระ ผู้ต้องขังจะได้รับความเชื่อมั่นในตัวเองและความเคารพจากสังคม เพื่อให้ผู้ต้องขังได้เข้าถึงโอกาสเหล่านี้ได้อย่างเป็นธรรม โดยมีกิจกรรมโครงการ เช่น

- โครงการที่เกี่ยวข้องกับการให้ทุนเพื่อประกอบการ เป็นโครงการที่เป็นแหล่งทุนสนับสนุนให้กับผู้ต้องขังที่มีความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ และแผนธุรกิจที่มีศักยภาพในการประกอบอาชีพหลังจากออกจากเรือนจำ

- โครงการที่เกี่ยวข้องกับผู้พ้นโทษจากการพัฒนาฝีมือแรงงาน เข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม และธุรกิจ

- โครงการที่เกี่ยวข้องกับการรองรับผู้พ้นโทษที่ยังไม่มีงาน โดยตั้งเป็นศูนย์ Outsourcing เพื่อแก้ปัญหาที่สำคัญกับภาคธุรกิจที่ไม่ต้องผูกมัดกับค่าชดเชย และเป็นการดูแลค่าตอบแทน และสวัสดิการผู้พ้นโทษได้อย่างเหมาะสม

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันสร้างมาตรฐานกฎหมาย เป็นการพัฒนามาตรฐานกฎหมายที่สอดคล้องกัน และเป็นไปตามหลักการของสิทธิมนุษยชน จะช่วยให้การแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างความเชื่อมั่นการสร้างมาตรฐานกฎหมายสู่สากล และแนวทางการดูแลผู้กระทำความผิดที่มีความแตกต่างกัน เช่น การให้โอกาสแก่ผู้ต้องขังที่ได้รับการลงโทษที่เหมาะสมและไม่เกินความผิด การส่งเสริมการฟื้นฟูผู้พ้นโทษให้สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข การยกเลิกข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานและการศึกษาของผู้พ้นโทษ การให้บริการและสวัสดิการที่เหมาะสมแก่ผู้ต้องขังและผู้พ้นโทษ การจัดตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจชัดเจนในการดูแลและสนับสนุนผู้ต้องขังก่อนปล่อยและหลังปล่อย

4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันปรับภาพลักษณ์ของผู้ต้องขัง ภาพลักษณ์ของเรือนจำ ภาพลักษณ์ของผู้พ้นโทษ เช่น

- โครงการที่เกี่ยวข้องเป็นนิทรรศการผลงาน และความสำเร็จที่ภาคภูมิใจของผู้ต้องขัง และอดีตผู้ต้องขัง เพื่อเป็นการปรับทัศนคติที่มีต่อผู้ต้องขัง และภาคสังคมและสอดแทรกให้เห็นถึงความสามารถต่าง ๆ ของผู้ต้องขัง และเพิ่มโอกาสให้ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว มีชีวิตที่ดีขึ้น

- โครงการที่เกี่ยวข้องกับการทำความดีเพื่อสังคม CS ของผู้พ้นโทษ โดยเน้นการส่งเสริมความร่วมมือของภาคชุมชนและสังคมต่อการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในสังคม โดยรูปแบบการนำเสนอ เพื่อกระตุ้นความร่วมมือจากภาคสังคม

- โครงการที่เกี่ยวข้องการประชาสัมพันธ์แบบสื่อสั้น โดยมีเนื้อหาที่สร้างความเข้าใจ ความเห็นอกเห็นใจ และความร่วมมือกับผู้ต้องขัง ไม่ว่าจะเป็นในด้านการศึกษา การอบรม การแก้ไขปัญา หรือการป้องกันการกลับเป็นผู้กระทำความผิด

References

- Paitoon S. (1988). Factors leading to recidivism among women. Master of Sociology and Anthropology thesis. Bangkok: Graduate School, Thammasat University.
- Thavornsiri P. (1988). Analysis of the causes of recidivism among female prisoners. Master of Social Science thesis. Bangkok: Graduate School, Mahidol University.
- Punyasawat J. (2021). Preparation of prisoners before and after release. Doctor of Philosophy in Social Science thesis. Bangkok: Graduate School, Thammasat University.
- Report on prisoner statistics. (Online) on August 8 , 2023 . Retrieved from: [Http://www.correct.go.th/stathomepage/](http://www.correct.go.th/stathomepage/)

